

BÖLÜM 10

Polisomnografi Dışı Yardımcı Tanı Yöntemleri-Anketler

Mazlum DURSUN¹

Obstrüktif Uyku Apne Sendromu (OUAS) tanısında kullanılan ana metot polisomnografi (PSG)'dir ancak maliyet, insan kaynakları ve gerekli diğer lojistik zorluklar nedeniyle ana tanı metodu olan polisomnografiyi tüm hastalara sunmak mümkün olmayabilir. OUAS riski yüksek olanları tespit etmek için çeşitli anketler geliştirilmiştir (1). Birçok diğer hastalıkta olduğu gibi OUAS için de hastanın kliniği ve laboratuvar sonuçları ile bunlardan yola çıkarak oluşturulan anketler tanıda fayda sağlayabilir (1). Bu anketler OUAS tanısı amacıyla PSG'ye doğru hastaların yönlendirilmesine ve böylece ekonomik kayıpların azaltılmasına ve insan gücünün daha verimli kullanılmasına yardımcı olur.

Uyku kalitesi, uyku sorunlarına bağlı görülen semptomlar, uyku sorunları için risk faktörleri ve uyku sorunlarına bağlı olası komplikasyonların sorgulanması ile elde edilen veriler ile, uyku ile ilişkili hastalıkların tespiti amacıyla kullanılmak üzere anketler geliştirilmiştir. Uyku merkezlerinin kendileri için geliştirdikleri uyku anketleri mevcuttur, bunların yanısıra genel olarak onaylanmış ve kabul edilmiş uluslararası anketler de mevcuttur.

EPWORTH UYKULULUK ÖLÇEĞİ

Gündüz uyku halini göstermesi amacıyla kullanılan bir testtir. Toplam 8 sorudan oluşur. Sorular hasta tarafından 0-3 arası puan verilerek cevaplanır. Yapılan bu testte kişinin aşırı yorgun olmadığı bir zaman diliminde, belirlenmiş pozisyonlarda uykuya geçiş ihtimali değerlendirilir. Sorularda puanlama yöntemi, uykuya geçiş ihtimali hiç yoksa 0, uykuya geçme ihtimali düşük ise 1, orta ihtimalli ise 2

¹ Uzm. Dr., Özel Batman Dünya Hastanesi Göğüs Hastalıkları Kliniği, mazlumdursun14532@hotmail.com

STOP VE STOP-BANG ANKETLERİ

OUAS sorgulanması amacıyla preoperatif dönemde kullanılan bir ankettir. 4 soru içermektedir. OUAS'ın üç ana semptomunun yanında ayrıca hipertansiyon varlığı da sorgulanır.

STOP Anketi soruları ve değerlendirilmesi:

S-Snore: Yüksek sesle horlamanız var mı?

T-Tired: Gündüzleri yorgun ve uykulu musunuz?

O-Observed: Uykuda nefesinizin durduğunu söyleyen oldu mu?

P-Pressure: Kan basıncı yüksekliği nedeni ile ilaç kullandınız mı

Bunlardan 2 veya daha fazla evet yanıtı çıkması durumunda anlamlı (OUAS açısından yüksek riskli) olarak değerlendirilir.

Mevcut STOP anketine 4 yeni soru eklenmesi ile STOP-BANG anketi ortaya çıkar. STOP-BANG anketi de preoperatif değerlendirmede kullanılan bir ankettir (6).

B-BKİ: Beden kitle indeksi $>35 \text{ kg/m}^2$

A-Age: Yaş >50

N-Neck: Boyun çevresi $> 40 \text{ cm}$

G-Gender: Erkek cinsiyet

Bunlardan 3 veya daha fazla evet yanıtı çıkması durumunda anlamlı (OUAS açısından yüksek riskli) olarak değerlendirilir.

KAYNAKLAR

1. “J. Luo, R. Huang, X. Zhong, Y. Xiao, J. Zhou STOP-bangquestionnaire is superior to epworth-sleepiness scales, Berlin questionnaire, and STOP questionnaire in screening obstructive sleep apnea hypopnea syndrome patients *Chin Med J*, 127 (17) (2014), pp. 3065-3070”.
2. B. Izci, S. Ardic, H. Firat, A. Sahin, M. Altınors, ve I. Karacan, “Reliability and validity studies of the Turkish version of the Epworth Sleepiness Scale”, *Sleep Breath. Schlaf Atm.*, c. 12, sy 2, ss. 161-168, May. 2008.
3. MacLean AW, Fekken GC, Saskin P, Knowles JB. Psychometric evaluation of the Stanford Sleepiness Scale. *J Sleep Res* 1992;1:35-9
4. D. J. Buysse vd., “Relationships between the Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), Epworth Sleepiness Scale (ESS), and clinical/polysomnographic measures in a community sample”, *J. Clin. Sleep Med. JCSM Off. Publ. Am. Acad. Sleep Med.*, c. 4, sy 6, ss. 563-571, Ara. 2008.
5. A. Abrishami, A. Khajehdehi, ve F. Chung, “A systematic review of screening questionnaires for obstructive sleep apnea”, *Can. J. Anaesth. J. Can. Anesth.*, c. 57, sy 5, ss. 423-438, May. 2010.
6. E. Senthilvel, D. Auckley, ve J. Dasarathy, “Evaluation of sleep disorders in the primary care setting: history taking compared to questionnaires”, *J. Clin. Sleep Med. JCSM Off. Publ. Am. Acad. Sleep Med.*, c. 7, sy 1, ss. 41-48, Şub. 2011.